

Greiner Mórné Unokatestvéreivel

Anyukám [Ziegler Aranka] és néhány unokatestvére van ezen a képen. A kép 1908-1910 körül készülhetett Csáktornyan, ahol nagyapámnak a legtöbb rokona élt. Nyaranta mindig volt Csáktornyan egy bázis, sokat nyaralt ott a család egészen a háborúig. A nagyapám testvérei közül a legszorosabb kapcsolatban a Gusztáv nevű bátyjával voltunk, mert annak volt két fia és három lánya, és a lányok voltak anyukámnak a kedvenc unokatestvérei. Guszti bácsiék földművelők voltak, mint a többi csáktornyai rokon. Felesége volt a Zeisler Malvina. Öt gyerekük volt. Ebből négyre emlékszem: Ilona, Klári, Kálmán és Aranka. Mindenkivel jóban volt, leveleztek meg minden, de ez a három lány különösen közel volt hozzá. Többször voltak fenn Pesten, gyógyfürdőben. Csáktornyan laktak, és ha én Csáktornyan voltam, mindig a Guszti bácsiéknál laktam. Nagyon szerettem a három lány közül különösen a legfiatalabbat, aki anyámnál egypár évvel fiatalabb volt, és aki egy vagány lány volt. Ziegler Arankának hívták. Az anyukám lányneve is Ziegler Aranka volt. Három Ziegler Aranka volt különben, mert a Sanyi nagybátyám felesége Wollner Aranka volt, de őt is úgy hívták, hogy Ziegler Aranka, vicces volt. Aranka nagyon életvidám, kedves, helyes nő volt, nagyon későn ment férjhez, egy szabadkai nem zsidó fiúhoz, aki Csáktornyan volt katona. Ez abban az időben volt, amikor a Délvidéket visszacsatolták Magyarországhoz, 1942-ben [A magyar csapatok 1941-ben foglalták el Jugoszlávia egy részét. Lásd: a Délvidék megszállása. -- A szerk.]. Úgy hívták, hogy Gyenizse Sándor. Nagyon helyes ember volt, cukrász. Ennek a három lánynak volt cukrászdája Csáktornyan, és valahogy úgy ismerkedtek meg, hogy a Sándor betévedt oda, és érdekelte őt szakmailag, aztán mikor leszerelt, összeházasodtak, és beállt ő is a cukrászdába dolgozni. Gyenizse Aranka -- vagy Ziegler Aranka lánynevéen -- nem a cukrászdában dolgozott, hanem tisztviselő volt egy harisnyagyárban Csáktornyan, még a nevére is emlékszem: Graner. A nagyapámnak a legidősebb testvérére is emlékszem, mert a nagy családi összejövetelek annál voltak mindig. Az volt a [Ziegler] Lajos bácsi, felesége volt a Mariska néni. Ők is gazdálkodtak. Egy hosszú parasztházuk volt Csáktornyan. Azt hiszem, két vagy három gyerek volt ott, és azok is ott laktak, ugyanabban az udvarban, csak a hosszú háznak a másik részében. A nagy családi összejövetelek mindig ott voltak, amikor mi nyaralni voltunk ott. Anyukámmal mentünk, mikor anyukám esetleg szabadságon volt. Nem jártunk rendszeresen. Amíg Jugoszláviához tartozott Csáktornya, addig elég bajos volt odamenni, útlevél kellett nekünk. De 1936 nyarán ott voltam,

amikor apám meghalt. Akkor az egész nyarat ott töltöttem, és anyukám is lejött a nagyapámmal kettesben, mert meghalt az egyik unokatestvérük, és a temetésére lejöttek. És arra is emlékszem, hogy ez az Ignác unokatestvér a hűtőházban dolgozott, Csáktornyán. Ott volt egy nagy hűtőház, és ott dolgozott. Ignác Lajos bácsi gyereke volt. Akkor volt egy Malvin néni és egy Giza néni, akikre emlékszem. Ők is földművelésből éltek Csáktornyán, és Auschwitzban haltak meg. Meg Vinyicán élt, azt hiszem, a nagyapámnak két testvére, azoknál is voltam. Az igazi parasztgazdaság volt, ott mindenféle állatok voltak. Földműveléssel foglalkoztak. A gyerekeik is a gazdaságban dolgoztak. Azt nem tudom, hogy a vallást tartották-e. Semmit nem tudok erről, mert ez nem volt téma a családban. 1944-ben minden kapcsolat megszakadt velük. Tudtuk, hogy deportálták őket. A Gyzizse Arankának két kisgyermek volt, az egyik rögtön a házasságuk után született, a másik egy évvel később. 1944 tavaszán, amikor a férje ismét bevonult katonának, ő ott maradt a szüleinél. Az anyósa Szabadkán élt -- az is akkor Magyarországhoz tartozott --, és mikor meghallotta, hogy deportálások vannak, tehát hogy elviszik a zsidókat, fölült a vonatra, elment Csáktornyára, és fölpackolta a menyét a két pici gyerekkel, és elvitte magához, Szabadkára. A gettóból hozta ki őket, valószínűleg lepénzelt valakit. Ők maradtak meg egyedül. A felszabadulás után, amikor találkoztam Arankával, akkor mesélte el, hogy az anyósával visszament Csáktornyára, és bement a szüleinek a lakásába, ahol úgy találta vetetlenül az ágyat, mert az ágyból fölkelve vitték el őket. Ezt mint egy borzasztó élményt mesélte el, hogy ott találta a szüleinek meg a két nővérének az ágyát, ahogy kikeltek belőle, és összekapkodták a holmijukat, és mentek. Ez az Aranka később elment Izraelbe a nem zsidó férjével, ott is haltak meg. A többiek mind Auschwitzban pusztultak el. Anyám egy nagyon érdekes asszony volt. Nagyon szép volt, szőke, kék szemű. Találtam egyszer egy verset, amit a kollégái írtak, egy születésnap köszöntőt, és azt írták, ez olyan állandó jelző volt, hogy a 'szép Ziegler Aranka'. Amikor anyukám a hat elemet elvégezte, az osztályfőnöke elment a szüleihez, és azt mondta, hogy nem egyszerűen kitűnő tanuló, hanem annyi tudásvágy van benne, hogy ezt a gyereket taníttatni kell. A nagyapám meglehetősen szegény ember volt -- négy gyereket nevelt --, de azt elérte ez a tanár, hogy különbözeti vizsgával átment a polgárba, és kijárta a négy polgárit, sőt utána elment egy egyéves kereskedelmi szaktanfolyamra. Megtanulta az irodai munka alapismereteit, és tizenöt éves korában már munkaviszonya volt. A keresetének egy részét hazaadta, ami nála maradhatott, abból némettanfolyamra járt, és megtanult németül. Minden szabadságát német nyelvterületen töltötte, hogy gyakorolja a nyelvet. Úgyhogy az anyukám elég hamar előrelépett a hivatali ranglétrán, és német nyelvű levelező lett. És mikor a németben tökéletesítette magát, elkezdett franciául tanulni. Ugyanígy a fizetésének egy részéből járt tanfolyamra. Végül német--francia levelezőként dolgozott. És hogy milyen jól beszélt a németet, az abból is kitűnik, hogy egy német vállalatnál helyezkedett el. A német igazgató mellett volt német levelező a Hazai Fésűsfonó- és Szövőgyárban. Ott dolgozott lány korában.